

Råd og huskeliste – socialøkonomisk kriserådgivning

Områder, som man bør være opmærksom på, når man rådgiver landmænd i økonomisk krise. Listen omfatter både den situation, hvor landmanden fortsætter bedriften og den situation, hvor bedriften ophører.

Indhold

Råd og huskeliste om socialøkonomisk kriserådgivning

Regler og råd om sikringsordninger ved ophør af selvstændig virksomhed

- **Husk indmeldelse i a-kasse**

Hvis landmanden er i økonomisk krise, vil det være en god idé at blive indmeldt i en a-kasse. Herved kan han evt. nå at være medlem i 1 år inden evt. salg eller bortforpagtning og derved få ret til arbejdsløshedsdagpenge. Hvis ikke det kan nås, kan han dog optjene nogle timer til opfyldelse af beskæftigelseskravet, som er 1924 timer for fuldtidsforsikrede. Vær dog opmærksom på, at der måske ikke er et beregningsgrundlag pga. af lav indkomst. Hvis han allerede er indmeldt og har drevet virksomheden i væsentligt omfang i mindst 3 år, vil han som udgangspunkt have ret til mindstesatsen, som udgør 82 % af maks. dagpenge.

- **Husk betaling af a-kassekontingent**

Når regningerne hober sig op, er der risiko for, at a-kassekontingentet ikke betales. Det medfører, at man bliver slettet i a-kassen, og retten til arbejdsløshedsdagpenge og måske efterløn mistes.

- **Undersøg om ægtefællen kan få arbejdsløshedsdagpenge eller efterløn**

Måske kan medarbejdende ægtefælle udtræde af den fælles virksomhed og opnå arbejdsløshedsdagpenge. Hvis ægtefællen ikke er medejer, vil der forholdsvis enkelt kunne ske udtræden af virksomheden, ved at ægtefællerne underskriver en tro og loveerklæring om, at ægtefællen ikke længere arbejder i virksomheden. Vær opmærksom på den særlige praksis, når ægtefælle er medejer eller eneejer af ejendommen.

- **Tvangsauktion, konkurs**

Ved tvangsauktion er det kun muligt at overgå til dagpenge eller efterløn, fra det tidspunkt, hvor tvangsauktionen er endelig afholdt af Skifteretten. Ved konkurs er det en betingelse, at der er afsagt konkursdekret. Virksomheden må ikke være solgt til ægtefælle, samlever eller umyndige børn.

- **Arbejdsløshedsdagpenge ved brugelig pant**

Det er kun muligt at overgå til dagpenge men ikke til efterløn. Dagpenge kan kun udbetales, hvis boligen fraflyttes.

- **Husk at søge friplads**

Hvis man har børn, der benytter daginstitution, skal der søges friplads. Dette skal ske, så snart indtjeningen begynder at falde. Hvis der ikke er søgt, og det senere viser sig at indtægtsgrundlaget er så lavt, at man er berettiget til friplads, er der ikke mulighed for at søge med tilbagevirkende kraft.

- **Sørg for at begge ægtefæller har tegnet frivillig forsikring**

Hvis der er tegnet frivillig forsikring, betyder det, at man er sikret syge- og barseldagpenge med et fast beløb, selvom der er underskud i virksomheden. Endvidere vil en medarbejdende ægtefælle også kunne få sygedagpenge, selvom der ikke er overført et beløb til medarbejdende ægtefælle.

- **Den frivillige forsikring afmeldes automatisk ved konkurs**
Vær opmærksom på, at den frivillige forsikring automatisk afmeldes ved afsigelse af konkursdekret, og der kan herefter ikke ydes sygedagpenge på baggrund af forsikringen.
- **Kontakt kommunen om økonomisk hjælp og hjælp til bolig**
Efter en tvangsauktion er der mulighed for at få hjælp fra kommunen. Der kan ydes kontanthjælp, herunder også hjælp til enkeltudgifter f.eks. tandbehandling, medicin, boligindskud, flyttehjælp. Det gælder også, hvis man får arbejdsløshedsdagpenge. Hvis familien har børn, kan kommunen anvise en bolig. Der er endvidere mulighed for rådgivning og vejledning om revalidering og førtidspension. Hjælp til renter, afdrag og boligindskud skal tilbagebetales. Ægtefæller hæfter solidarisk for krav om tilbagebetaling.
- **Tegn forsikring for tab af erhvervsevne**
Erfaringen viser, at landmænd i krise har forøget risiko for at blive ramt af en arbejdsulykke. De personlige forsikringer bør derfor drøftes med landmandsfamilien.
- **Kreditorbeskyttelse af personskadeerstatning**
Husk at indsætte erstatning for varigt mén og/eller tab af erhvervsevne på en særskilt kreditorbeskyttet konto i banken. Vær opmærksom på at oprette den særskilte konto i banken, inden erstatningen udbetales.
- **Husk at betale ulykkesforsikring, indbo- og invaliditetsforsikringer**
Når banken eller kurator overtager administrationen af, hvilke regninger der skal betales, er der eksempler på, at private forsikringer som f.eks. indbo-, ulykkes- og invaliditetsforsikringer ikke betales. Vær derfor opmærksom på disse.
- **Tilpas pensionsindbetalinger**
Måske skal der midlertidigt skrues ned for opsparinger, hvis landmanden har mere brug for pengene nu.
- **Folke- og Førtidspension**
Ejendomsavance og genvundne afskrivninger kan få stor betydning for beregning af pensionen.
Indbetaling på pensionsordninger fradrages i beregningsgrundlaget for førtidspension og pensionstillæg, men kan ikke fradrages i beregningsgrundlaget for folkepensionens grundbeløb.
- **Skattegæld – hæftelse ægtefæller**
Inddrivelseslovens regler om udpantning hos skatteyderens samlevende ægtefælle gælder kun skattegæld, der opstår i vielsesåret eller senere. Hæftelse ophører automatisk ved ophævelse af samlivet. Hvis skattegæld er opstået under ægteskabet, kan skattevæsenet godt gøre udlæg i den anden ægtefælles ejendom, selv om denne tilhører vedkommende som særeje. Desuden kan der under samme betingelser foretages modregning i udbetaling af overskydende skat til ægtefællen.

- **Undgå at ægtefællen hæfter i forhold til kreditorerne**

Hvis den ene ægtefælle står som ejer af ejendommen, skal man så vidt muligt forsøge at undgå, at den anden ægtefælle skriver under på kassekredit mv., specielt hvis man ved, at situationen ender med tvangsauktion. Hvis f.eks. hustruen ikke hæfter for gæld, er der senere mulighed for at købe ny ejendom i hendes navn. Forsøg i øvrigt at undgå, at familiemedlemmer kommer til at hæfte for gæld.

- **Husk at lade hustruens løn indgå på særskilt konto**

Hvis ægtefællen ikke hæfter for gælden i ejendommen og har eget job udenfor virksomheden, bør ægtefællens lønindtægt, arbejdsløshedsdagpenge og børneydelser gå ind på særskilt lønkonto - dvs. bør ikke indgå på en konto, der vedrører virksomheden. Vedr. løn fra "insolvent" ægtefælle skal man huske konkurslovens regler om omstødelse af løn til nærtstående (6 måneder/2 år - og som overstiger, hvad der må anses for rimelig løn.)

- **Undgå forældelse af tilgodehavender**

Hovedreglen: 3-årig forældelse for blandt andet almindelige tjenesteydelser, renter og leje.

Regler og råd om sikringsordninger ved (krise-)ophør med selvstændig virksomhed

Socialjura

Arbejdsløshedsforsikring og efterløn

- Beskæftigelseskrav for selvstændige skal være over 30 timer/uge i 52 uger inden for seneste 3 år før ophør. Efterlønsbevis ved 5 år før pensionsalder – 3 år fra 2017, og betalt efterlønsbidrag og opfylder anciennitetskrav.
- Ret til mindstesats uanset indkomst for efterløn og dagpenge (82 % af dagpengemaksimum) forudsætter fuldtidsbeskæftigelse i seneste 3 (regnskabs)år.
- Sædvanlig beregningsperiode er 2 bedste af seneste 5 afsluttende regnskabsår (eller grundlag oplyst på efterlønsbeviset).
- Venteperiode på tre uger ved ophør med virksomhed før ret til dagpenge. Ingen venteperiode ved overgang til efterløn.
- Ophør kan ikke ske ved bortforpagtning eller salg til ægtefælle/samlever, og selskaber skal opløses eller anparter/aktier overdrages til andre end ægtefælle/samlever.
- Arbejde i egen bortforpagtet virksomhed sidestilles med fortsat drift af selvstændig virksomhed.

Sygdom

- Selvstændige har egenperiode på 2 uger uden ret til dagpenge.
- Frivillig sygesikring giver ret til dagpenge i egenperioden med en mindstesats (2/3 af dagpengemaksimum)
- Nystartede kan vælge tidligere lønindtægt eller revisorattesteret regnskab som beregningsgrundlag.

Delpension

- Mulighed for personer der er født før 1958 – kan ydes frem til folkepensionsalder
- Ikke ret til delpension hvis ret til efterløn/efterlønsbevis.
- Ret til delpension som lønmodtager via ligestillingsregel, dog ansøgning før ophør med virksomheden, samtidig med ophør med virksomhed.

Folkepension, førtidspension

- Ejendomsavance/genvundne afskrivninger kan få (stor) betydning for beregning af pension.
- Indbetaling på opsparingsordninger fragår i beregningsgrundlag for førtidspension og pensionstillæg. Fragår ikke i beregningsgrundlag for folkepensionens grundbeløb.
- Salg/ændringer i indkomst skal meddeles til socialforvaltningen.

Familiejura

Beskyttelse mod ægtefælles kreditorer:

- Mulighed for ægtepagt (mens økonomien er god!), testamente, arveafkald og indsættelse af begunstige, orientering om konkurslovens omstødsfrister. Fristdag.
- Muligheder for overførsel af midler til ægtefællen, gave, lån, forsørgelse
- Begunstige i pensions- og forsikringsordninger - skal børn indsættes i stedet for samlever/ægtefælle?

Orienterer kunden om:

Betydningen af fælleseje og fuldstændig særeje, herunder ved skilsmisse/separation og dødsfald.

- Hvad det indebærer at give arveafkald, herunder at arveafkald ikke kan tilbagekaldes.
- Arveregler og testamente, herunder ændring eller tilbagekaldelse af testamente.

Forældelse

Hovedregler:

- 3-årig: Gælder køb, leje, renter, erstatning, skatter og afgifter mv.
- 5-årig: Ansættelsesforhold - både lønmodtagerens lønkrav og arbejdsgiverens eventuelle tilbagesøgningskrav
- 10-årig: Kreditors krav mod en kautionist, pengelån mv. i pengeinstitutter, gældsbrev, forlig, dom, pension, underholdsbidrag mv
- 20-årig: Indlån i banker, sparekasser mv.
- I visse situationer er der tillægsfrister.

Afbrydelse: Forældelsen kan afbrydes ved

- Skyldners erkendelse af forpligtelse
- Kreditors retsskridt mod skyldner
- Konkursbegæring for kravet eller begæring om rekonstruktion
- Ved anmeldelse af krav i konkursbo eller til rekonstruktør i forbindelse med rekonstruktion
- Ved anmeldelse af krav i en gældssanering eller i et dødsbo efter udstedelse af proklama
- Anmodning om udlæg for kravet.

Insolvens mv.

- Brugelig pant: Husk passende vederlag for landmandens arbejde (husk ikke ophørt efter arbejdsledighedsforsikring).
- Akkord – frivillig (også kaldet "stille betalingsstandsning"): Er en aftale mellem skyldneren og kreditorerne om betaling af gæld. Frivillig akkord er oftest en nedsættelse af gælden mod betaling af et nærmere aftalt beløb. Der stilles store krav til styring og loyalitet, og som rådgiver skal man have et indgående kendskab til konkursordningen. Det er ikke muligt at indgå frivillig akkord vedrørende restancer på underholdsbidrag.
- Rekonstruktion, evt. kombineret med tvangsakkord: Besluttet af skifteretten – bindende for alle kreditorer, herunder også kreditorer, der ikke har stemt for forslaget. Ofte kombineret med en henstandsordning, så akkordbeløbet betales til kreditorerne over en vis periode. Vær opmærksom på, at hvis der ikke opnås flertal for rekonstruktionsforslaget, går landmanden automatisk konkurs.
- Konkurs: omstødelse op til 2 år for nærtstående (f.eks. løn til ægtefælle, gaver, afkald på falden arv).
- Personlig gældssanering: Besluttet af skifteretten. Ansøges især af lønmodtagere, pensionister og andre personer ude af erhverv samt tidligere erhvervsdrivende, hvis virksomhed er afviklet. Afdragsperiode sædvanligvis 5 år, dog typisk kun 3 år, hvis gældssanering søges i forbindelse med konkurs. Efter sanering er det kun nedskrevne beløb, som skyldes til kreditorerne
- Husk aftale om betaling af rådgivning og sagsbehandling.

Lønmodtagernes garantifond

- Kun lønmodtagere er dækket
- Anmeldelsesfrist: Inden 4 uger efter datoen for arbejdsgiverens konkurs/ophør. Lempeligere for feriepenge
- LG dækker løn, herunder pension, feriepenge, S/H-betaling
- LG betaler ikke skat og arbejdsmarkedsbidrag, men trækker skatten fra før udbetaling til lønmodtageren
- Tvangsakkord: Lønmodtagernes løn mv. skal betales fuldt ud, inden akkorden kan gennemføres – så ikke dækning fra LG
- Betalingsstandsning: LG kan hjælpe (lån) arbejdsgiveren - og dermed indirekte lønmodtagerne - med et beløb til brug for udbetaling af de lønkrav, der forfalder under betalingsstandsningen. Aftale med LG om vilkårene for tilbagebetaling
- Konkurs/lukning: Lønmodtager skal selv anmelde krav – LG indtræder i kravet mod arbejdsgiver. Forkortet opsigelsesvarsel ved konkurs gælder også i forhold til LG
- Udbetalingsloft pr. lønmodtager. Feriepenge er ikke omfattet af LG's udbetalingsloft
- Nærtståendes (medejere, ægtefælle og evt. andre) lønkrav er ikke omfattet af LG. Lønmodtagere, der ejer medarbejderaktier, vil normalt kunne få dækning fra LG
- Krav, der skulle have været betalt mere end 6 måneder før konkursen/ophøret, dækkes normalt ikke. Feriepenge forældes efter ferielovens regler
- LG dækker ikke, hvis lønmodtagerne opholder sig ulovligt i landet, f.eks. pga. manglende arbejds- eller opholdstilladelse.